

RESULTATER I HUS, MEN ET STYKKE FRA MÅL

Henrik Pinholt

Omkostningsreformen har givet resultater, men der er stadig er et stykke vej, før reformen bevæger sig fra økonomikontoret og ud i virksomheden. Det viser Økonomistyrelsens nye undersøgelse af reformens virkninger.

Omkostningsreformen har givet statens institutioner bedre indsigt i deres økonomi og ændret den måde, de styrer deres økonomi på. Det viser resultaterne fra en ny undersøgelse af omkostningsreformens virkninger, som Økonomistyrelsen har gennemført.

Samlet set skal omkostningsreformen give et bedre grundlag for økonomistyring i staten. Derfor er der med omkostningsreformen gennemført grundlæggende ændringer af de metoder og vilkår, som statens institutioner arbejder under.

Investeringsplaner i to ud af tre institutioner

Omkostningsreformen har medført større frihedsgrader til at investere – institutionerne behøver ikke længere spare op til nye maskiner, systemer eller andet, men kan låne til anskaffelsen. På den måde fordeles udgiften via afskrivninger over en årrække, der svarer til anvendelsesperioden. Det stiller nye krav til virksomhedernes investeringsovervejelser, bl.a. ved at tydeliggøre de krav som anskaffelsen stiller til virksomhedens effektivisering.

Undersøgelsen viser, at to ud af tre institutioner oplyser, at de investerer på et mere oplyst grundlag – fx via investeringsplaner, der tager hensyn til drift og afskrivninger, og mange institutioner indarbejder de forventede gevinster i deres interne budgetter. Det er et markant resultat, der tyder på en bedre forvaltning af ressourcer, som giver institutionerne mulighed for at frigøre midler til andre formål.

En anden markant ændring ved reformen er, at det skal være nemmere for virksomhederne at vurdere, hvor længe det kan betale sig at vedligeholde, og hvornår det kan betale sig at købe nyt. Med andre ord giver reformen bedre viden om, hvordan man skal styre sit materiel, og hvornår det kan svare sig at købe nyt. Undersøgelsen viser, at denne tankegang er slået an i staten. Hele 60 pct. af institutionerne oplyser, at de har afhændet overflødige eller udtjente aktiver, fordi de har en bedre forståelse af virksomhedens sammensætning.

”Undersøgelsen viser, at omkostningsreformen har påvirket virksomhedernes måde at tænke på deres investeringer og aktiver – det er positivt,” siger vicedirektør Henrik Pinholt fra Økonomistyrelsen og fortsætter: ”Selvom mange både planlægger og følger op på deres investeringer, er der stadig udfordringer i at få indfriet hensigterne med omkostningsreformen. Det gælder særligt i forhold til helt konkret at kunne følge sine investeringer for at se, om de nu også indfrier gevinsten i praksis. Dette handler ikke kun om at planlægge sine investeringer, men også om hvordan den interne økonomistyring er tilrettelagt.”

Bedre ledelsesinformation

Undersøgelsen tyder på, at reformen har haft en positiv effekt, når det handler om at synliggøre, hvad det reelt koster at levere en ydelse eller forfølge et bestemt mål. Det forbedrede informationsniveau betyder fx, at en tredjedel af institutionerne oplyser, at de har indarbejdet økonomiske mål for institutionens drift og resultater. Den kobling skal give et bedre grundlag for at prioritere og styre brugen af ressourcerne.

Samtidig oplever 36 pct. af institutionerne, at brug af økonomiske nøgletal har styrket dialogen om budgettet med deres departementer. Vicedirektør Henrik Pinholt glæder sig over resultatet: ”Det er et godt resultat, at mange institutioner og departementer

har kunnet se en fordel i at inddrage økonomiske nøgletal i styringsdialogen.”

Den øgede indsigt giver god og brugbar viden om virksomhedens økonomi og dens ydelser, men undersøgelsen viser også, at der fortsat er et stykke vej, før det bliver en mere naturlig del af styringen i virksomhederne. Netop dette punkt vil fortsat være et indsatsområde for Økonomistyrelsen med henblik på at kunne give målrettede og enkle anvisninger til, hvordan den øgede viden kan bruges i et styringsøjemed.

Muligt at sammenligne omkostninger

Undersøgelsen viser også, at målet om, at statslige institutioner skal kunne sammenligne sig med hinanden er nået omend dog i et begrænset omfang. Reformen har gjort det mere tydeligt, hvad de enkelte aktiviteter og opgaver koster i institutionerne, og cirka en fjerdedel af institutionerne har sammenlignet omkostningerne med andre institutioner. Sammenligningen har givet resultat for cirka halvdelen, som oplyser, at de er blevet opmærksomme på, at de har et behov for at forbedre deres processer.

”Det er positivt, at så relativt mange af institutionerne allerede nu siger, at de har opnået et bedre indblik i, hvad tingene koster og kan sammenligne sig med andre virksomheder og lære af hinanden. Men tallet skulle gerne komme endnu højere op,” siger Henrik Pinholt.

Hurtigere færdig med it- og byggeprojekter

Reformen har også givet nye rammer for institutionernes økonomistyring – det gælder blandt andet introduktionen af likviditetsordningen, som indebærer, at der er omkostninger forbundet med at bruge likviditet, men også at der er bedre muligheder for at tilrettelægge sin likviditet, så den forrentes bedst muligt. Det er det tiltag, der umiddelbart har fået mindst betydning. Kun cirka 20 pct. af institutionerne indikerer, at de asymmetriske rentesatser har ændret deres likviditetsstyring, men svarer samtidigt, at ordningen har skabt incitamenter for, at it- og byggeprojekter færdiggøres hurtigere færdig end tidligere.

”Der er behov for at se en ekstra gang på, om vi kan ændre det nuværende vejledningsmateriale eller systemunderstøttelse, så institutionerne kan opnå de forventede fordele,” siger Henrik Pinholt.

Resultater fra undersøgelse om omkostningsreformens virkninger

Undersøgelsens resultater er opdelt i fire dele, der afspejler omkostningsreformens hensigter:

1. bedre og mere omkostningsbevidst forvaltning af statens aktiver
2. styrkelse af økonomistyrings- og ledelseskulturen
3. større gennemsigtighed og grundlag for prioritering
4. bedre økonomistyringsværktøjer

På www.oes.dk kan du finde en opsummering af undersøgelsens konkrete resultater.